

пользу из собственных преимуществ, признать недостатки и тем самым достичь личной свободы. Данте затрагивает темы нравственности, теологии и философии, обращаясь к читателю с призывом к саморефлексии и поиску истины, постичь которую помогают многочисленные отсылки к образам и сюжетам классической и библейской истории и мифологии, истории христианства и Европы средних веков.

Как отмечалось выше, текст содержит ряд универсалий, выходящих за пределы эпохи, в которую жил Данте. «Божественная комедия» имеет глубоко религиозный смысл, однако представляет ценность и для светского читателя, довольно точно отображая, в частности, строение Вселенной. Хаос и неопределённость загробного мира и Вселенной Данте преобразует в детально структурированную карту. Каждое из трёх царств состоит из девяти кругов, по которым распределяются усопшие после смерти. Девять кругов рая соответствуют планетам и звёздам.

Заклучение. Таким образом, «Божественная комедия» представляет собой не только повествование о загробной жизни, но и фундаментальный педагогический труд, переосмысление человеческого существования, дающее возможность каждому читателю пересмотреть свою жизнь, свои поступки и их последствия на пути к спасению. В «Божественной комедии» автор мастерски использует образы персонажей, исторических и мифологических, чтобы продемонстрировать последствия выбора. Через страдания грешников в Аду и испытания душ в Чистилище он сам принимает на себя роль учителя, показывая важность добродетели и осознания собственных ошибок. Обращаясь к классической и христианской традициям, автор объединяет различные культурные коды, создавая пространство для диалога между эпохами. Поэма Данте Алигьери оказала огромное влияние на литературу, искусство и философию, представляя собой вневременное размышление о любви, вере и искуплении. Это произведение остается актуальным и по сей день, выступая источником вдохновения для множества интерпретаций и адаптаций.

1. Алигьери, Д. Божественная комедия / Д. Алигьери. – Москва: Наука, 1967. – 655 с.

2. Crable, M. Why Dante and his 'Divine Comedy' remain relevant 700 years after his death / M. Crable [Electronic resource]: USCDornsife. – 2021. – Mode of access: <https://dornsife.usc.edu/news/stories/dante-devine-comedy-still-relevant/> – Date of access: 3.09.2024.

3. Crider, S.F. Saving Pedagogy: Dante as the Poet of Education / S.F. Crider [Electronic resource]: Public Discourse. – 2021. – Mode of access: <https://www.thepublicdiscourse.com/2021/08/77175/> – Date of access: 5.09.2024.

МОЎНА-СТЫЛІСТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ВЕРША АЛЕНА БАГАМОЛАВАЙ “ЖОРНЫ ЧАСУ”

Бычкова А.М.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт

Ключавыя словы. Эпітэт, параўнанне, метафара, сінонім, антонім, эпіфара, градацыя.
Keywords. Epithet, comparison, metaphor, synonym, antonym, epiphara, gradation.

Вершы Алены Багамолавай уяўляюць сабой унікальную з’яву ў сучаснай беларускай паэзіі. Творчасць паэткі вызначаецца глыбокім псіхалагічным пранікненнем, філасофскімі разважаннямі пра жыццё і чалавечыя адносіны, вострым успрыманням навакольнага свету.

Актуальнасць тэмы нашага даследавання абумоўлена магчымасцю ахарактарызаваць моўна-стылістычныя асаблівасці верша “Жорны часу”, што дазволіць выявіць адметнасць ідыястылю аўтара, спосабы перадачы яго пачуццяў і разваг.

Мэта даследавання – вызначэнне і характарыстыка моўна-стылістычных асаблівасцей верша Алены Багамолавай “Жорны часу”, выяўленне ролі вобразна-выяўленчых сродкаў у названым творы.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання паслужыў верш Алены Багамолавай “Жорны часу” [1, с. 10–11]. Падчас аналізу былі выкарыстаны структурны, функцыянальны і апісальны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. На наш погляд, верш “Жорны часу” адносіцца да філасофскай лірыкі: у творы Алена Багамолава разважае пра тое, што час жыцця вельмі хуткі і жорсткі, ён не спыняецца ні на хвіліну, як тыя жорны. Ідэя верша – чалавек адчувае разнастайныя пачуцці ў розныя перыяды свайго жыцця; час нельга спыніць, ён не мае межаў, не паддаецца чалавечым жаданням. Рыфма твора дапамагае стварыць яго гарманічнае гучанне, перадаць адчуванне руху, жыцця, падзеленага на гады, месяцы, гадзіны.

Уласныя перажыванні аўтар перадае праз шматлікія вобразна-выяўленчыя сродкі. Так, эпітэт **часовыя (жорны)** апісвае жорны, якія выкарыстоўваюцца для драбнення збожжа, і надае ім характарыстыку часовага атрыбута. Гэты мастацкі сродак стварае асацыяцыю з працэсам драбнення часу, яго няўмольнай плынню. Эпітэт дапамагае падкрэсліць думку пра хуткаплыннасць і незваротнасць часу. Іншы эпітэт – **калаўротным (руху)** – надае часовым жорнам характарыстыку павольнага і плаўнага руху, ён стварае вобраз устойлівасці і рытмічнасці часу, падкрэсліваючы яго пастаянства і нязменнасць.

У прыкладзе [жорны] рэжуць – адразаюць, / **Нібы жнуць** / гады, / месяцы, / гадзіны параўнанне фарміруе яскравы мастацкі вобраз, які выяўляе аўтарскія адносіны да жорсткасці часу: яно падкрэслівае, што дзеянне, якое адбываецца ў жорнах часу, падобнае на працэс жніва. Магчыма, аўтар хоча паказаць рытмічнасць, паслядоўнасць, сістэматычнасць дзеяння, яго выніковасць.

Метафара ва ўрыўку [жорны] **па частках, па жменьках / То мякка, то жорстка / Рэжуць – адразаюць** апісвае падзел часу на фрагменты, падкрэслівае яго дробнасць і шматграннасць, перадае зменлівасць часу, яго здольнасць быць як мяккім, так і жорсткім, што можа абазначаць розныя перажыванні, дапамагае стварыць вобраз вастрыні і энергіі руху часавых жорнаў. Метафара **няхай круцяцца жорны...** / *У гэтым калаўротным руху* яшчэ раз падкрэслівае думку пра бясконцы рух часу, яго бесперапыннасць.

Праз сродкі стварэння выразнасці (сінонімы, антонімы) пісьменніца перадае ўласныя пачуцці і адчуванні. Сінонімы, якія ўжываюцца ў творы, не толькі дапамагаюць аўтару найбольш поўна апісаць працягласць і жорсткасць часу, але і надаюць мове тэксту разнастайнасць, выразнасць і багацце: **Па частках, па жменьках / То мякка, то жорстка / Рэжуць – адразаюць [жорны]**.

Антонімы ўпрыгожваюць, дапаўняюць змест мастацкага тэксту, ствараюць гульню кантрастаў, падкрэсліваюць разнастайнасць перажыванняў і вопыту часу, робячы яго больш насычаным і глыбокім, дапамагаюць перадаць складанасць чалавечага ўспрымання часу і разнастайнасць праяў жыцця: **То мякка, то жорстка / Рэжуць – адразаюць, / Нібы жнуць, / гады, / месяцы, / гадзіны; Горка і радасна сэрцу.**

Вобраз *жорнаў часу* стварае асацыяцыі часам як плынню, якая можа быць вымерана і падзелена на асобныя часткі. Гэты вобраз падкрэслівае бясконцы рух часу, яго значнасць, вечнасць, невымяральнасць, непадуладнасць чалавеку.

Недаказ выкарыстаны ў вершы для стварэння атмасферы загадкавасці, складанасці і шматграннасці часу, ён пакідае прастору для разважанняў і розных тлумачэнняў. Недаказ надае вершу асаблівую глыбіню і эмацыйную насычанасць, прыцягвае ўвагу чытача: *Жорны часу – / Часовыя жорны... / Па частках, па жменьках / То мякка, то жорстка / Рэжуць – адразаюць, / Нібы жнуць, / гады, / месяцы, / гадзіны... / Горка і радасна сэрцу... / Няхай круцяцца жорны...*

Эпіфара, ужытая ў канцы строф, узмацняе асноўны сэнс твора:

Жорны часу –

Часовыя **жорны...**

Па частках, па жменьках

То мякка, то жорстка

Рэжуць – адразаюць,

Нібы жнуць,

гады,

месяцы,

гадзіны...

Горка і радасна сэрцу...
Няхай круцяцца **жорны**...
У гэтым калаўротным руху
Жыве жыццё,
Падзеленае на
гады,
месяцы,
гадзіны...

Паўтарэнне слоў у канцы радкоў робіць акцэнт на розныя часавыя перыяды, падкрэслівае іх бесперапыннасць і важнасць у жыцці чалавека. Эпіфара спрыяе стварэнню рытмічнай структуры верша, надае яму асаблівую меладычнасць, што робіць яго больш запамінальным і выразным. Паўтарэнне слоў дапамагае ўзмацніць эмацыянальнае ўздзеянне верша на чытача, падкрэсліваючы бясконцы паток часу, яго ўплыў на чалавечае існаванне.

У аналізаваным вершы назіраецца такі прыём, як градацыя, пры пераліку часавых інтэрвалаў ад гадоў да гадзін. Гэты прыём падкрэслівае пераход часу, стварае адчуванне бесперапыннасці руху: *Жорны часу ... / Нібы жнуць, / гады, / месяцы, / гадзіны*. Роля градацыі ў вершы заключаецца ў тым, што яна дапамагае перадаць ідэю аб бясконцым патоку часу, аб яго бесперапынным цыклічным руху. Паступовы пераход ад гадоў да гадзін стварае адчуванне жывога дыхання часу, яго плыні і змен. Градацыя дапамагае ўзмацніць эмацыянальную і сімвалічную нагрузку верша, робіць яго больш выразным і глыбокім.

Верш насычаны дзеясловамі ў форме абвеснага ладу: *рэжуць, адразаюць, жнуць, круцяцца, жыве*. Пры іх дапамозе апісваюцца рух жорнаў часу. У вершы выкарыстоўваюцца прыслоўі, утвораныя ад якасных прыметнікаў: *мякка, жорстка, горка, радасна*, якія надаюць эмацыянную афарбоўку і дапамагаюць перадаць разнастайныя адценні часу.

Заклучэнне. Такім чынам, у вершы Алены Багамолавай “Жорны часу” выяўляецца глыбокі філасофскі падыход да разгляду часу як неад’емнай часткі чалавечага існавання. Здольнасць пісьменніцы перадаваць пачуцці і разважанні праз мастацкія сродкі дапамагае стварыць непаўторны вобраз часу, які з’яўляецца жорсткім, але неабходным спадарожнікам жыцця чалавека. Выкарыстанне моўна-стылістычных сродкаў спрыяе ўдасканаленню сэнсавага плана (узмацненне тэмы бесперапыннасці часу) і ажыццяўленню эстэтычнай функцыі мастацкага твора (гарманічнае гучанне і выразнасць).

1. Архіў вершаў А.М. Багамолавай (у электронным выглядзе). – 41 с.
2. Рагойша, В.П. Тэорыя літаратуры ў тэрмінах: дапам. / В.П. Рагойша. – Мн.: Беларуская энцыклапедыя, 2001. – 384 с.
3. Стылістыка мастацкага тэксту: метадычныя рэкамендацыі / склад. Г.К. Семянькова. – Віцебск: ВДУ імя П.М. Машэрава, 2021. – 47 с. – Рэжым доступу: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/28226>. – Дата звароту: 07.09.2024.

ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕЧИ МУЖЧИН И ЖЕНЩИН И СПОСОБЫ ИХ СОХРАНЕНИЯ ПРИ ПЕРЕВОДЕ (НА ПРИМЕРЕ СБОРНИКА РАССКАЗОВ «КНИГА ДЖУНГЛЕЙ» Р. КИПЛИНГА)

Васьковская А.Г.,

студентка 4 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Синкевич Т.И., ст. преподаватель

Ключевые слова. Филология, транслаторика, психология перевода, социолингвистика, гендерная лингвистика.

Keywords. Philology, translatorika, psychology of translation, sociolinguistics, psychology of gender.

Актуальность гендерной лингвистики на сегодняшний день определяется не только ростом интереса к вопросам гендера (социокультурного пола), но и глубокими изме-